

Til: Landsverk, kommunufelagið,
kommunal byggingimyndugleikar, ráðgevarar og onnur viðkomandi

Argir hin 14. apríl 2026
Málsnr.: 26/09276-1

Tilmæli um hækkandi vatnstøðu og bygging fram við sjónum

Á Veðurlagsdegnum 2025, hildin 18. mars 2025 í Kongshøll, var yvirskipaði spurningurin: Hvussu handfara vit veðurlagsbroytingar í Føroyum? Á degnum varð ljós serliga varpað á altjóða viðurkendar ávísar (en: *indicators*) fyri veðurlagsbroytingar. Fleiri ávísar snúgva seg um hækkandi vatnstøðu, t.d. hvørja ávirkan hendan hevur, hvussu viðbrekin vit eru, og hvørjar tillagingar kunnu gerast. Serliga tvær av framløgunum á Veðurlagsdegnum 2025 viðgjørdu ta hækkandi vatnstøðuna, sí [her](#). Eingin ivi er um, at globala miðal vatnstøðan hækkar, og at hækkingin tekur dik á seg. Hetta er greitt frá teimum mátingum og eygleiðingum, sum heimsins leiðandi veðurlagsgranskarar, umboðandi eina ørgrynnu av ymiskum vísindagreinum, vísa á og miðla m.a. í IPCC AR6 -frágreiðingini. Út frá vatnstøðumátingum hjá DMI í meira enn 50 ár í Tórshavn og fylgisveina-mátingum seinastu 30 árinum sæst, at vatnstøðan við Føroyar er hækkað 10 cm seinastu 30 árinum. Sambært IPCC verður vatnstøðan í Føroyum millum 38 og 68 cm hægri í 2100, t.e. um 75 ár, sí fylgiskjal.

Við stóði í vitanini um hækkandi vatnstøðu er greitt, at land og kommunur mugu taka størri atlit til framtíðar veðurlagsbroytingar, tá avgerðir verða tiknar í málum um bygging og infrakervi. Føroyskir myndugleikar hava ein týðandi leiklut í at tryggja, at Føroyar eru fyrireikaðar til framtíðar veðurlagsbroytingar. Við at virka proaktivt og samstarva kunnu vit minka um framtíðar skaðar og tryggja eitt haldført og trygt samfelag fyri komandi ættarlið. Tí hevur arbeiðsbólkurin, sum fyriskipar Veðurlagsdagin, orðað hetta tilmælið um bygging og hækkandi vatnstøðu:

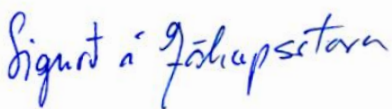
Tilmæli

1. At landið orðar eina *landsætlan* fyri *tillagingar til veðurlagsbroytingar* við greiðum málum og atlitum m.a. fyri bygging og útbygging í økjum fram við sjónum.
2. At avvarðandi byggingimyndugleikar, bæði land og kommunur, gera eina *langskygda váðameting* í samband við allar byggingar og útbyggingar í økjum fram við sjónum.

Hesi tilmæli verða lögð fram á komandi Veðurlagsdegi 23. apríl 2026. [Les nærri her](#).

Veðurlagsdagurin verður fyriskipaður av arbeiðsbólki mannaður av Umhvørvisstovuni, Havstovuni, Jarðfeingi, Tjóðsavninum, Landsverki, Hagstovu Føroya, FIRUM, Fróðskaparsetur Føroya og Veðurstovu Føroya.

Vegna arbeiðsbólkin

Sigurð í Jákupsstovu
Umhvørvisstovan

Fylgiskjal

Hækkandi vatnstøða í Føroyum

Vatnstøðumátingar hjá DMI í meira enn 50 ár í Tórshavn og fylgisveinamátingar seinastu 30 árin vísa, at vatnstøðan við Føroyar er hækkað 10 cm seinastu 30 árin. Framrokningar vísa, at vatnstøðan, samanborið við vatnstøðuna í 2020, sannlíkt fer at verða millum 22 og 27 cm hægri longu í 2050 og millum 38 og 68 cm hægri í 2100. Miðalferðin á vatnstøðuhækkingini økist. Atlit eiga at verða tikin fyri hesi vatnstøðuhækkan.

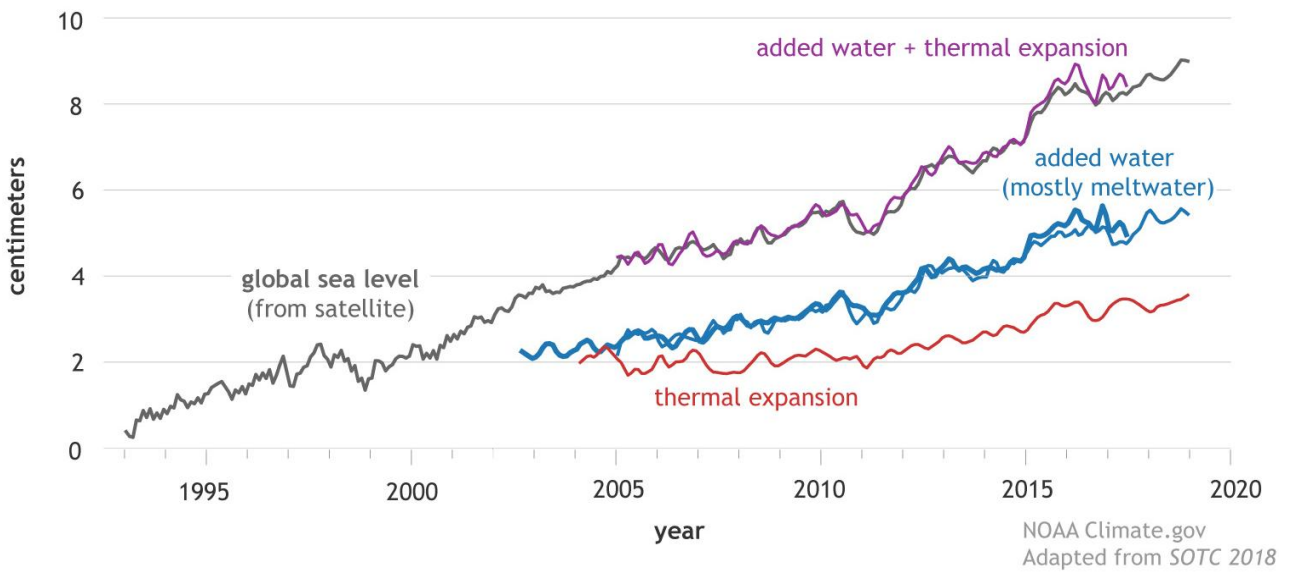
Atlit mugu takast

Tað er neyðugt at taka atlit til árinini av veðurlagsbroytingum í Føroyum. Serliga eru vega- og tunnilsundirstøðukervið, bygningar, fornminni og annað, ið liggja tætt við sjóvarmálan ella í lágum lendi, viðkvom fyri hækkandi vatnstøðu. So hvørt sum vatnstøðan hækkar, fer hægsta flóðin at standa hægri. Hægri vatnstøða økir um víddina á økjum, sum eru ábær í brimi. Sonevnd 'óvanliga høg flóð' verður sannlíkt nógv títtari enn áður. Við tíðini verða størri øki ávirkað av brimi, og tí kann roknað við størri skaðum á plássum, har ábært er kring Føroyar.

Fyri burðardygd og longst møguliga livitíð á nýggjum bygningum, landsundirstøðukervi og øðrum mugu atlit takast fyri árinum av hækkandi vatnstøðu, tá ið farið verður undir bygging ella aðrar verkætlanir tætt við sjóvarmálan.

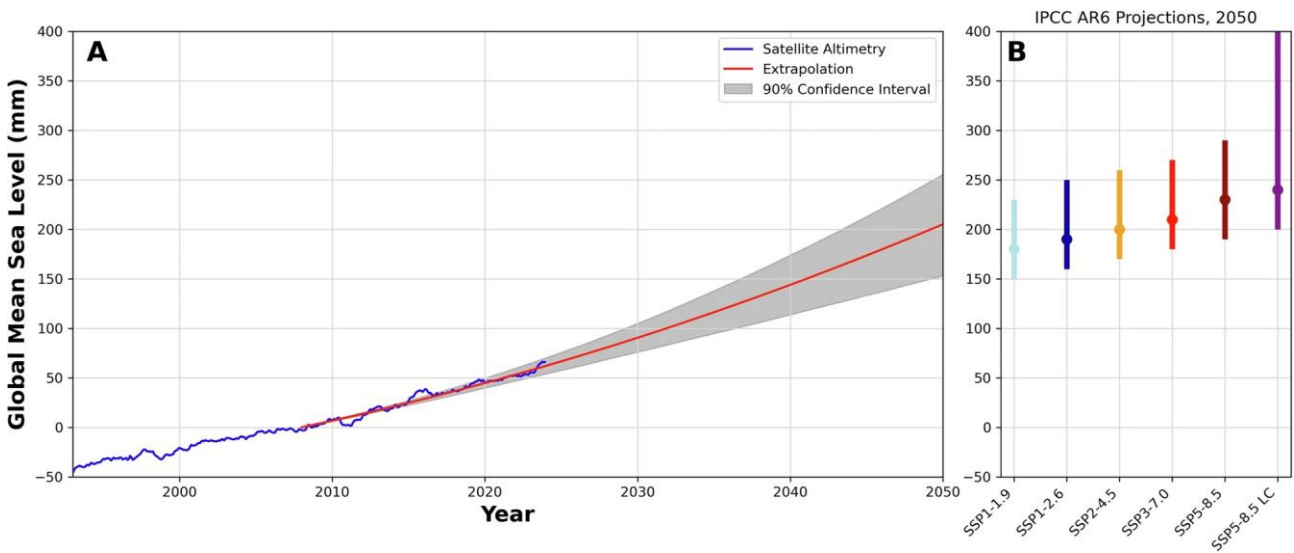
Globala støðan

Hæddarmátingar av globalu vatnsorpuni hava verið framdar við fylgisveinum (en: satellite altimetry) síðan 1993. Hesar mátingar vísa, at globala miðalvatnstøðan hækkar, og er hon hækkað áleið 10 cm síðan byrjað varð at máta. Nýggjar greiningar av hesum dátum vísa eisini broytingar í ferðini á árligu miðalhækkingini. Til dømis á 2,1 mm/ár í 1993 og 4,5 mm/ár í 2024. Tað vil siga ein vøkstur í ferðini á árligu globalu miðalhækkingini. Høvuðsorsøkirnar eru serliga, at ískápurar í Grønlandi og Antarktis bráðna og leggjast afturat sjónum, samstundis sum sjógvurin hitnar og tískil víðkast, sí mynd 1.

Mynd 1: Hækkingin í globalu vatnstöðuni árinum 1993-2018 og hövuðsorsökirnar: fesktt vatn legst afturat hövunum og sjógvurin hitnar og víðkast í rúmd. Mynd tikið frá heimasíðuna hjá [NOAA](https://www.noaa.gov).

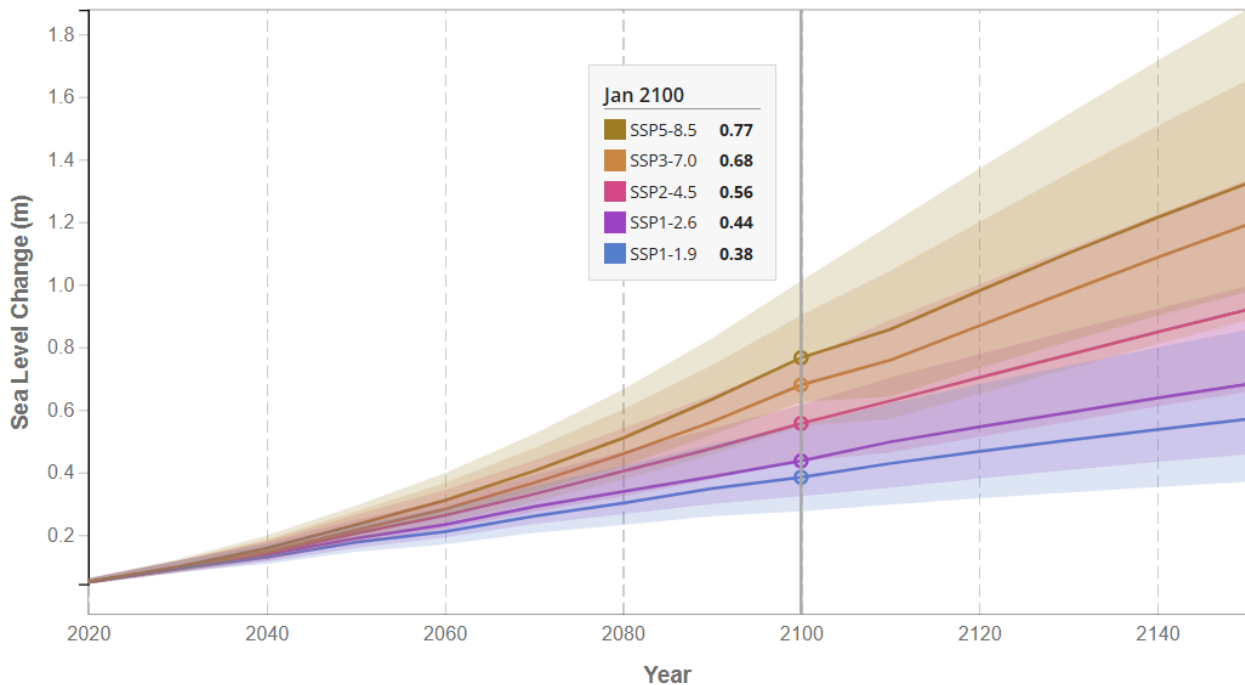
Framrokningar (ekstrapoleringar) av vatnstöðumátingum vísa, at sannlíkt verður globala miðalvatnstöðan í 2050 meira enn 25 cm hægri enn globala miðalvatnstöðan í 1993, sí mynd 2.

Mynd 2: Framrokning av globalu miðalvatnstöðuni við stöði í hæddarmátingum frá fylgisveinum í yvir 30 ár. Mynd úr Nature Communications, grein hjá [Hamlington et al. frá 2024](https://doi.org/10.1038/s41467-024-50000-0).

Millumtjóða veðurlagsráðið hjá ST (UN-IPCC) hefur eisini gjört metingar og framlit (en: *scenario*) í AR6-frágreiðingini frá 2023 (Sixth Assessment Report). Hesi eru tey sonevndu SSP-framlitini (Shared Socioeconomic Pathways, sí eisini [IPCC-AR6-Samandráttur](#)). Framlitini vísa hvussu skjótt vatnstøðan fer at hækka í mun til, hvussu væl heimsins lond megna at tálma útlátið av vakstrarhúsgassum og harvið tálma hitavøkstrinum í heiminum í komandi øldum, sum somuleiðis er tongt at móguligum alheimssamfelags- og búskaparligum broytingum.

IPCC grundar sínar metingar á eitt sonevnt [Sea Level Projection Tool](#), sum NASA hefur ment og har til ber at síggja miðal vatnstøðuhækkingina í teimum ymisku SSP-framlitunum, sí mynd 3. Fyri ár 2100 er væntaða hækkingin í *besta føri* um 38 cm í mun til vatnstøðuna í 2020. Í verri førum er hækkingin meira enn 77 cm (mynd 3 vísir ikki SSP5-8.5 Low Confidence framlitið, sum er í *ringasta føri* við 88 cm). Tað vil siga, tess meira útlátið verður tálmað, tess minni hækkar globala vatnstøðan.

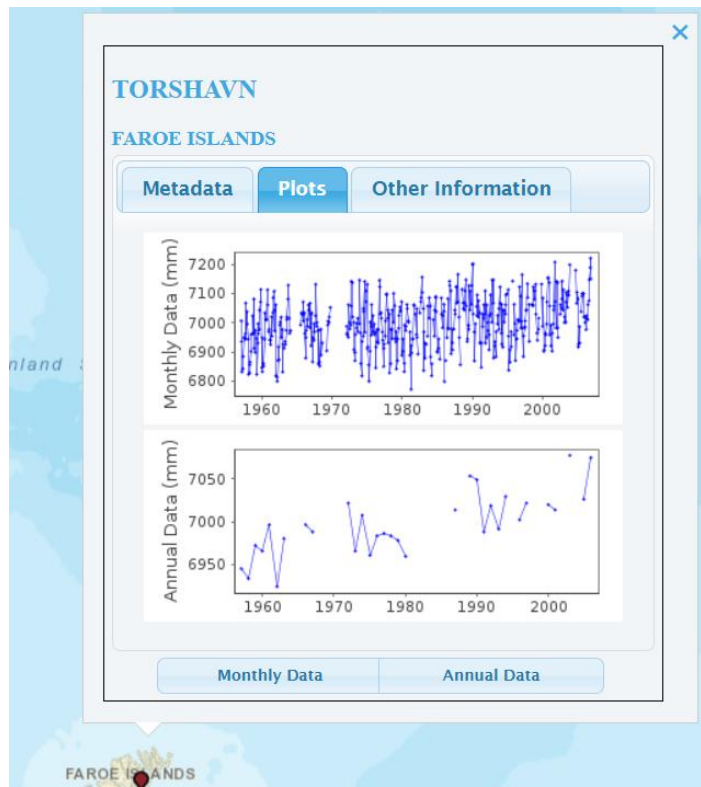
Mynd 3: Globala miðalvatnstøðuhækkingin fyri nøkur úrvald framlit úr 6. frágreiðingini hjá IPCC, við støði í ár 2020. Eindin er metrar. Myndin er tikin frá NASA Sea Level Projection Tool.

Undir øllum umstøðum er sera lítil ivi um, at globala miðalvatnstøðan hækkar millum 38 og 77 cm fram til 2100, og at hækkingin tekur meira dik á seg við tíðini. Hetta er greitt í teimum mátingum og eyggleiðingum, sum heimsins leiðandi veðurlagsgranskarar, umboðandi eina ørgrynnu av ymiskum vísindagreinum, vísa á og miðla m.a. í IPCC AR6 frágreiðingini. Í globalum høpi merkir tað mest sannlíkt meira ógvusligt veðurlag, har ‘sjáldsama ógvusligt illveður’, ið førir til óvanliga høga vatnstøðu, gerst meiri vanlig. Illveður, sum nú verður mettt sum 100 ára hendingar, kann sostatt væntast at gerast alsamt vanligari.

Støðan í Føroyum

Ymiskar mátingar og eygleiðingar eru, sum kunnu nýtast til at meta um gongdina við vatnstøðuni í Føroyum og í hvønn mun hon hækkar við somu ferð sum miðalvatnstøðan í heiminum. Felags fyri hesar mátingar er, at tær ikki hava verið gjølla greinaðar ella settar í eina felags referansuskipan. Tí skulu niðurstøður grundaðar á føroysku dáturnar takast við ávísingum fyrivarni. Ynskiligt hevði verið, at eitt arbeiði varð sett í gongd fyri at samantvinna allar vatnstøðumátingar, sum hava verið gjørdar í Føroyum, fyri at fáa eina góða og neyva meting av yvirskipaðu gongdini, og somuleiðis fyri at nágreina møguliga staðbundin frábrigdi kring oyggjarnar.

Tó er eingin orsök at halda, at gongdin við hækkandi vatnstøðu í Føroyum víkur frá gongdini í Norðuratlantshavi, ið sum heild fylgir globalu gongdini. Staðbundin vatnstøðuhækking kann víkja frá globalu gongdini orsakað av ymiskum jarðalisfrøðiligum fyrbrigdum, so sum lendishækking ella -lækking. Í fylgjandi broti verður hugt nærri at ymiskum háttum, sum vera brúktir at meta um hækkandi vatnstøðu í Føroyum.

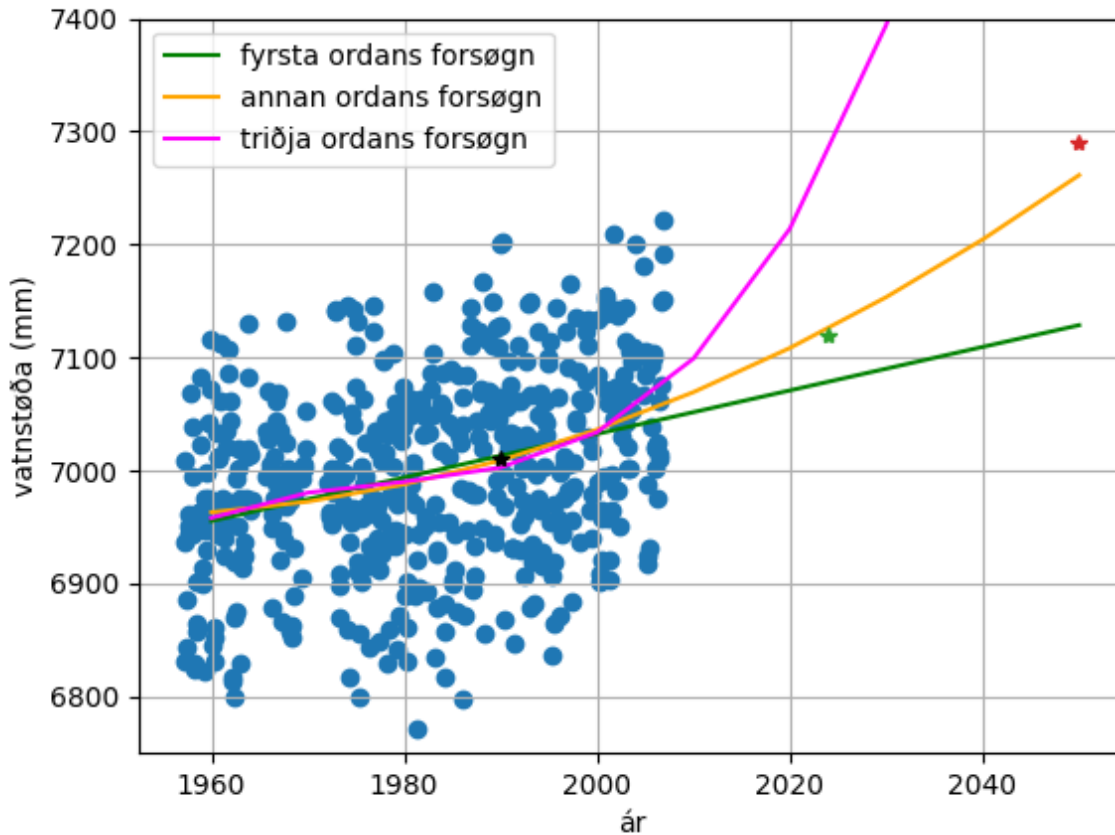

Mynd 4: Mánaðarligar og árligar vatnstøðumátingar hjá DMI í Tórshavn frá 1957 til 2006. Mynd tikin frá <https://psmsl.org/>.

Vatnstøðumátingar hjá DMI í 50 ár í Tórshavn

Vatnstøðan á einum ávísingum stað kann mátast beinleiðis við vatnstøðumátarum, og vísa hesar dátur, hvussu vatnstøðan broytist í mun til lendi, har vatnstøðumátarin er festur. Danmarks meteorologiske institut (DMI) hevur gjørt vatnstøðumátingar í Tórshavn frá 1957 til 2006, sí mynd 4.

Ein stóðfrøðilig greining av vatnstøðumátingunum hjá DMI sæst í mynd 5. Einfaldasta greiningin vísir, at vatnstøðan hækkaði umleið 2 mm/ár í tíðarskeiðinum 1957-2006, sum grøna linjan á mynd 5 vísir. Her verður ikki hugsað um, at hækkingin tekur dik á seg. Men, sum nevnt í brotinum omanfyri, er globala gongdin, at ferðin á hækkingini tekur dik á seg. Um atlit verður tikið at hesum, verður úrslitið gula linjan á mynd 5.

Mynd 5: Framskrivning av vatnstøðumátungum hjá DMI í Tórshavn. Vatnrætta ásin vísir ár og loddrætta ásin vísir vatnstøðuna í mm. Bláu rundingarnir eru vatnstøðumátungarnar hjá DMI. Grøna linjan er ein grafur, sum er passaður til mátungarnar við javnari hækking og uttan ferðbroyting. Gula linjan er eins og hin grøna, men tekur hædd fyrri ferðbroyting við javnari ferðøking. Viólreyða linjan er eins og hin gula, men tekur eisini hædd fyrri vaksandi ferðøking. Svarta stjørnan vísir til ár 1990, har vatnstøðan var beint omanfyri 7010 mm. Grøna stjørnan vísir hæddina í 2024, har vatnstøðan er eitt vet omanfyri 7120 mm, sum er ein hækking á 110 mm (t.v.s. í miðal 3.2 mm/ár fyrri tíðarskeiðið 1990-2024). Reyða stjørnan vísir til 2050, har vatnstøðan er 7290 mm, sum er ein hækking á 170 mm (t.v.s. í miðal 6.5 mm/ár fyrri tíðarskeiðið 2024-2050). Íalt ein hækking á 280 mm frá 1990 til 2050, ella í miðal 4.7 mm/ár hetta tíðarskeiðið.

Somuleiðis vísa GNSS (nevnt GPS á mannamunni) mátungar á Umhvørvisstovuni á Argjum, at Føroyar sukku um 0,1 til 0,2 mm um árið, í tíðarskeiðinum frá 2010 til 2025. Hetta merkir, at millum 0,1 og 0,2 mm av árligu staðbundnu vatnstøðuhækkingini í Føroyum skyldast at lendi lækkar, meðan hinir umleið 3,0 mm kann knýttast til globala rákið og veðurlagsbroytingarnar.

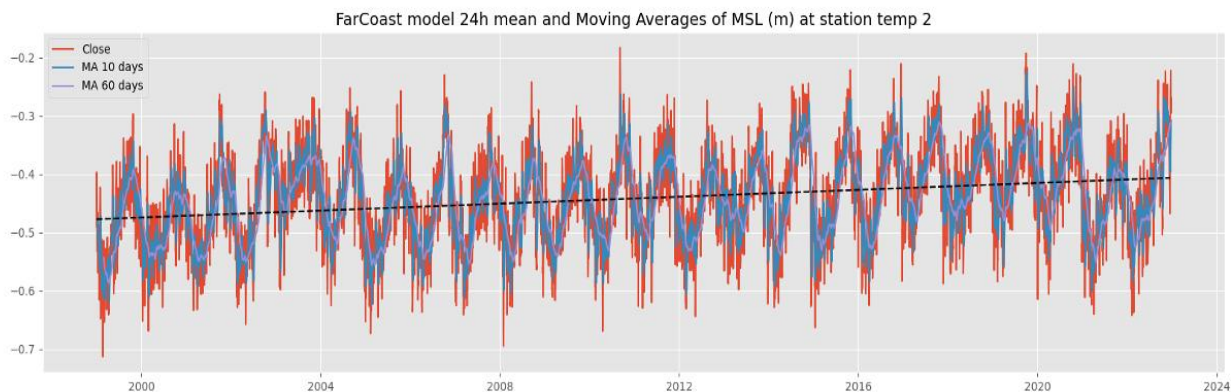
Til ber eisini at nýta áðurnevnda NASA Sea Level Projection Tool til at meta um komandi vatnskorpuhæddina í Føroyum útfrá IPCC AR6 framlitunum. Talva 1 vísir eina talvu við teimum ymisku SSP-framlitunum og samsvarandi hækking í vatnstøðuni kring Føroyar í mun til 2020.

Talva 1: Tey ymisku SSP-framlitini og samsvarandi hækking í vatnstøðuni kring Føroyar í mun til 2020 . Eindin í teimum ovastu fyra røðunum er metrar og í teimum báðum niðastu mm/ár. Í klombrum eru niðara og ovara meting sambært mettari óvissu. Dátarnar stava frá [NASA Sea Level Projection Tool - Tórshavn](#).

Tíðarskeið	SSP1-1.9	SSP1-2.6	SSP2-4.5	SSP3-7.0	SSP5-8.5	SSP1-2.6 Low Conf.	SSP5-8.5 Low Conf.
Hækking 2020-2030	0,14 (0,06-0,22)	0,14 (0,08-0,20)	0,14 (0,08-0,20)	0,14 (0,08-0,20)	0,14 (0,08-0,20)	0,13 (0,07-0,20)	0,13 (0,06-0,20)
Hækking 2020-2050	0,22 (0,12-0,33)	0,23 (0,14-0,34)	0,25 (0,16-0,36)	0,24 (0,15-0,37)	0,27 (0,17-0,38)	0,23 (0,10-0,34)	0,26 (0,12-0,38)
Hækking 2020-2100	0,38 (0,22-0,59)	0,45 (0,27-0,68)	0,55 (0,35-0,81)	0,58 (0,39-0,82)	0,68 (0,44-1,00)	0,42 (0,14-0,68)	0,74 (0,31-1,19)
Hækking 2020-2150	0,53 (0,26-0,88)	0,58 (0,27-0,97)	0,79 (0,43-1,27)	0,88 (0,50-1,42)	1,03 (0,56-1,68)	0,57 (0,15-0,97)	1,68 (0,56-4,95)
Ferð 2040-2060	3,4 (1,7-5,8)	4,3 (2,3-6,8)	5,4 (3,4-8,2)	5,5 (3,4-8,3)	6,3 (3,8-9,0)	4,1 (1,3-6,8)	5,8 (2,4-11,0)
Ferð 2080-2100	2,8 (0,5-5,7)	3,4 (1,0-6,1)	5,9 (3,0-10,1)	6,6 (3,5-11,5)	8,8 (4,0-15,2)	3,1 (-1,6-7,0)	12,2 (2,8-28,8)

FarCoast

Lokali havmyndilin FarCoast ([Faroe Island Coast](#)), sum FIRUM hevur ment, vísir í eini 25 ára miðalútrokning, at vatnstøðan nær við land hækkar, tó at miðalvatnstøðan heilt inni við land veksur eitt vet minni enn globala økingin. Úr havmyndlinum FarCoast er økingin umleið 2,9 mm/ár í miðal frá 1999 til 2023, í mun til 3,7 mm/ár globalt í tíðarskeiðinum frá 1993 til 2023.

Mynd 6: Broyting í vatnstøðuni úr havmyndlinum FarCoast í tíðarskeiðinum frá 1999 til 2023.

Eitt fyribrigdi sum ger, at vatnstøðuhækkingin í Føroyum sannlíkt ikki veksur eins skjótt og tann globala, er at veðurlagsbroytingarnar elva til broytingar í tyngdarfeltinum á jørðini. Størsta íkastið til heimsins vatnstøðuhækking stavar frá grønlandsku ískápuni, tá hon bráðnar og rennur á sjógv. Nøgðin av bráðnandi ísi í Grønlandi er millum 266-280 milliardir tons árliga. So hvørt sum grønlandski ísurin lætnar, lækkar staðbundna atdráttarmegin á Grønlandi. Heldur enn at bráðnaði ísurin frá grønlandsku ískápuni legst sum sjógvur javnt um øll heimsins høv, so spjaðist hann ójavn. Størsti parturin legst afturat høvunum á syðru jarðarhálvu, og minni parturin legst afturat høvunum á norðaru hálvu. Á sama hátt, men í minni mun ávirkar bráðnandi ísur frá Antarktis

vatnstøðuna á norðaru hálvu meiri enn á syðru hálvu. Tað vil siga, at broytingarnar í tyngdarfeltinum í Grønlandi hava eina ávísa tálmandi ávirkan á vatnstøðuhækkingina í Føroyum. Hóast hetta so má gongdin í Føroyum metast at fylgja globalu gongdini, tó at vøksturin sannlíkt er eitt vet lægri enn tann globali vøksturin. Hetta kann tó broytast, um ískápan á Antarktis fer at bráðna meira og skjótari enn grønlandska ískápan.

Niðurstøða

Samanumtikið verður vatnstøðan í Føroyum sambært seinastu IPCC frágreiðing sannlíkt millum 38 cm (SSP1-1.9) og 68 cm (SSP5-8.5) hægri í 2100 enn í dag. Alt eftir, hvussu nógv heimurin fer at hitna, fer vatnstøðan at hækka við eini ferð, sum liggur millum einar 3-6 mm um árið frá 2040 til 2100. Samansetingin av hækkanði vatnstøðu, hitnandi sjógvi og størri sannlíkindi fyri ógvusligari flóð, fer at hava við sær, at undirstøðukervi og bygningar, ið eru staðsettir tætt við sjóvarmálan, verða serliga ábærir og viðbreknir. Hetta er tó uttan at taka hædd fyri stabilitetinum á teimum grønlandsku og antarktisku ískápunum: um tær bráðna skjótari, so fer árliga ferðin á vatnstøðuhækkingini at vaksa munandi.

Vegna arbeiðsbólkin¹,

Hergeir Teitsson, ph.d., sjókortssamskipari

Umhvørvisstovan

---

¹ Arbeiðsbólkurin, sum fyriskipar Veðurlagsdagin, er mannaður við umboðum frá Umhvørvisstovuni, Havstovuni, Jarðfeingi, Tjóðsavni, Landsverki, Hagstovu Føroya, FIRUM, Fróðskaparsetur Føroya og Veðurstovu Føroya.